

Hoe waardevol najaarsgras valoriseren?

Tine Van den Bossche (ILVO) & Eddy Decaestecker (Inagro)

Na de kurkdroge zomer heeft de natte septembermaand ervoor gezorgd dat het gras al een tijdje terug groen en aan het groeien is. Het najaarsgras dat nu geogst kan worden is doorgaans zeer rijk aan eiwit (> 190 g/kg DS), maar heeft minder suiker (< 60 g/kg DS) en een laag droge stof gehalte (< 35%) wat het inkuilen bemoeilijkt. Door de gemiste zomersnedes zijn de graskuilverraden op veel bedrijven aan de krappe kant en is een goede valorisatie van het waardevol najaarsgras cruciaal.

Figuur 1. Inkuilen van najaarsgras (foto: ILVO)

Optimaal maaien van najaarsgras

- Volg het weerbericht!** Als er een aantal dagen goed weer voorspeld wordt (bij voorkeur minimaal 3 dagen), kan je overwegen om te maaien als er voldoende gras staat. Naast droog weer na het maaien, zijn een paar dagen zonder neerslag alvorens te maaien ideaal om het gras zo goed mogelijk te oogsten. Wees dus alert en maak tijdige afspraken met de loonwerker.
- Gras droogt trager in het najaar!** Daarom moet rekening gehouden worden met een veldperiode van 3 dagen. Een droge stof gehalte boven 30% is al een goed resultaat in deze tijd van het jaar.
- Maximaal tweemaal schudden en harken is aanbevolen.** Uiteraard wil je een zo hoog mogelijk droge stof gehalte, maar te veel bewerkingen vergroten de kans dat extra aarde aan het gras blijft plakken. Dit verhoogt het ruwe as gehalte in de kuil. Daarom moet gestreefd worden naar een minimum aan bewerkingen met perfect afgestelde machines.
- Groeiend gras haalt extra stikstof uit de bodem.** In het najaar is de mineralisatie van de bodem nog volop aan de gang. Het gras zal opnieuw groeien na maaien, indien de bodemtemperatuur nog niet te laag is (> 5 - 8°C). Het is dit nieuw groeiend gras dat extra stikstof uit de bodem haalt en de kans op te hoge reststikstofwaardes verkleint.
- Op welke lengte moet het gras de winter in?** Gras dat heel kort de winter uitkomt zal trager opstarten in het voorjaar. Te lang gras zal door vorst en/of sneeuw plat komen te liggen waarna het niet meer recht raakt, met rotte plekken in de zode als gevolg. In beide gevallen kan dit een verlies beteken voor de eerste snede, zowel in kwantiteit als in kwaliteit. Het gras is te lang als het de neiging heeft om met de wind mee te gaan. Gras dat gemaaid is als de bodemtemperatuur nog niet te laag is (> 5 - 8°C), kan nog groeien en zal niet te kort de winter ingaan.

Valorisatie van najaarsgras

Najaarsgras kan op drie manieren gevaloriseerd worden: vers voeren, inkuilen of kunstmatig drogen. Het **vers voeren**

Figuur 2. Gras gaat beter niet te lang de winter in (foto: Ellen Versavel)

van najaarsgras zorgt voor een goede benutting door de koe en kan via beweiding of stalvoeren. Beweiding is de goedkoopste en makkelijkste manier, maar kan nadelig zijn voor de kwaliteit aangezien het gras in natte omstandigheden sneller vertrapt wordt. Via stalvoering kan dit vermeden worden, maar dit is dan weer arbeidsintensief. Het **inkuilen** van najaarsgras is het meest gangbaar. De combinatie van veel eiwit, weinig suiker en een laag droge stof gehalte bemoeilijken wel het fermentatieproces. Om de kwaliteit en smakelijkheid te verhogen zijn kuiladditieven aangewezen, zeker als het droge stof gehalte lager is dan 30%. Als de kuil voorzien is voor jongvee, kan het aanbrenge van stro onderaan de kuil een optie zijn om een deel van de silosappen op te vangen. Het **kunstmatig drogen** van najaarsgras (> 90% DS) verbetert de voederwaarde en opneembaarheid in sterke mate. Nadelig hierbij is het beperkte aanbod drogers en de hoge energiekosten die hieraan verbonden zijn, zeker met de huidige energieprijzen.

Onderzoek rond valorisatie van najaarsgras werd uitgevoerd binnen het VLAIO-traject EKOPTI (Eiwit in de Koe OPTimaliseren), opgevolgd door Inagro en ILVO. In een proef werd het potentieel van twee inkuiladditieven voor najaarsgras vergeleken: een **hydrolyseerbaar tannine extract** en een gangbaar inoculant met melkzuurbacteriën. Tannines hebben de eigenschap om eiwitten te binden zodat deze beschermd worden voor afbraak in de kuil én pens. Beide inkuiladditieven gaven echter gelijkaardige resultaten op vlak van voederwaarde. De twee najaarskuilen werden ook gevoerd tijdens een cross-over proef met melkvee in de ILVO onderzoeksstal. De resultaten toonden geen verschil in voederopname en meetmelkproductie. Mogelijke positieve effecten van het tannine extract op de methaanuitstoot en stikstofexcretie van de koeien konden niet aangetoond worden door de lage dosis die, om economische redenen, gebruikt werd. Een gedroogd staal van het najaarsgras toonde echter wel aan dat drogen het percentage bestendig ruw eiwit en het DVE-gehalte kan verdubbelen t.o.v. inkuilen!

Tabel 1. Voederwaarde van najaarsgras, ingekuild met een hydrolyseerbaar tannine extract, ingekuild met een inoculant met melkzuurbacteriën of gedroogd (op 65°C in labo omstandigheden).

	Najaarskuil met tannine extract	Najaarskuil met inoculant	Najaarsgras gedroogd
Droge stof (g/kg)	270	268	939
Ruw eiwit (g/kg DS)	230	228	228
Bestendig ruw eiwit (%)	20	18	40
VEM (/kg DS)	897	884	920
DVE (g/kg DS)	62	60	119
OEB (g/kg DS)	105	107	42